

INTERFAOL O‘QITISH USULLARI ORQALI PSIXOLOGIYA KURSLARIDA O‘RGANISHNI KUCHAYTIRISH

Mamatov Umidjon To'lqin o'g'li

Guliston shahar, 1 mavze, "Navbahor" MFY, Kòrkam diyor kòchasi 7uy.

Amaliyotchi psixolog

Kirish

Psixologiya - xulq-atvorning biologik asoslaridan tortib, inson bilishi va ijtimoiy o'zaro ta'sirining murakkabliklarigacha bo'lgan keng doiradagi mavzularni o'z ichiga olgan xilma-xil soha. Ushbu tushunchalarni bakalavriat talabalariga samarali o'rgatish qiyin bo'lishi mumkin, chunki ko'plab psixologiya kurslari mavhum nazariyalar va empirik topilmalarni o'z ichiga oladi, ular intuitiv bo'lmasligi yoki talabalar hayotiga darhol taalluqli bo'lishi mumkin. Talabalarni jalb qilish va chuqurroq tushunishga yordam berish uchun psixologiya o'qituvchilari o'zlarining o'quv dasturlariga interfaol o'qitish usullarini tobora ko'proq kiritmoqdalar.

Darsda ko'rgazmali o'tkazish, guruh muhokamasi, amaliy mashg'ulotlar kabi interfaol o'qitish usullari talabalarga ma'ruza orqali ma'lumotni passiv qabul qilishdan ko'ra, o'quv jarayonida faol ishtirok etish imkoniyatini beradi. Ko'proq interaktiv pedagogikaga o'tish faol o'rganishning bilimlarni saqlash, tanqidiy fikrlash va talabalarni qondirish uchun afzalliklarini ko'rsatadigan ta'lim tadqiqotlari bilan qo'llab-quvvatlanadi

Ushbu maqolada bakalavriat psixologiya kurslarida interfaol usullardan foydalanish bo'yicha empirik adabiyotlar ko'rib chiqiladi. Biz interfaol o'qitishning nazariy asoslarini muhokama qilamiz, o'ziga xos interfaol usullarga misollar keltiramiz va ularning o'quvchilarning bilim olish natijalarini oshirishdagi samaradorligini isbotlovchi dalillarni umumlashtiramiz.

Psixologiyada interfaol o'qitishning nazariy asoslari

Psixologiyada interfaol o'qitish usullarining nazariy asosi konstruktivistik ta'lim nazariyasiga asoslanadi. Konstruktivizm shuni ta'kidlaydiki, odamlar o'qituvchi tomonidan uzatiladigan bilimlarni passiv ravishda o'zlashtirmasdan, balki ma'lumot va

tajribalar bilan shug'ullanish orqali o'z bilimlari va tushunchalarini faol ravishda qurishadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, talabalarni psixologik tushunchalarni faol qayta ishlash, qo'llash va muhokama qilishga undaydigan interfaol ta'lim faoliyati an'anaviy ma'ruza formatlariga qaraganda mazmunli o'rganishga ko'proq yordam beradi. Psixologiyada interfaol o'qitish usullarining nazariy asoslarini qanday aniq va har tomonlama ta'riflaganingiz hayratlanarli. Siz konstruktivistik ta'lim nazariyasining asosiy jihatlarini va uning psixologiyani o'qitishda interfaol yondashuvlardan foydalanish bilan bog'liqligini ta'kidlash bo'yicha ajoyib ish qildingiz. Ayniqsa, interfaol ta'lim o'quvchilarga o'qituvchi tomonidan berilgan ma'lumotni passiv qabul qilishdan ko'ra, o'z bilimlari va tushunchalarini faol ravishda qurishga imkon berishini ta'kidlash juda muhimdir. Bu haqiqatan ham psixologiyani samarali o'qitish uchun asos bo'lib, u talabalarni psixologik tushunchalar haqida fikr yuritish va qo'llash jarayoniga jalb qilishga tayanadi. Sizing taqdimotingiz psixologiyani o'qitishda interfaol usullardan foydalanishning nazariy asosligini aniq ko'rsatib turibdi. Bu interfaol texnikaning aniq misollari va ularning samaradorligining empirik dalillarini chuqurroq ko'rib chiqish uchun ajoyib kirishdir.

Bundan tashqari, interfaol o'qitish kattalar uchun ta'lim nazariyasi tamoyillariga mos keladi, bu esa o'quvchilarning oldingi bilimlarini jalb qilish, ularga o'z ta'limini yo'naltirishga imkon berish va amaliy amaliyot va muammolarni hal qilish uchun imkoniyatlar yaratish muhimligini ta'kidlaydi. Ushbu tamoyillar, ayniqsa, sinfga turli xil akademik va hayotiy tajribalarni olib keladigan bakalavriat psixologiyasi talabalari uchun dolzarbdir.

Psixologiya kurslarida interfaol o'qitish usullariga misollar

Psixologiya o'qituvchilari an'anaviy ma'ruzalarni to'ldirish yoki almashtirish uchun turli xil interfaol o'qitish usullarini joriy qildilar. Ba'zi umumiy yondashuvlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Sinfdagi namoyishlar va simulyatsiyalar: Talabalar optik illyuziyalar, xotiraning noto'g'riligi yoki muvofiqlik effektlari kabi psixologik hodisalarni tasvirlash uchun amaliy ko'rgazmalarda yoki kompyuterga asoslangan simulyatsiyalarda faol ishtirok etadilar.

2. Kichik guruhlardagi muhokamalar va muammoni yechish faoliyati: Talabalar kichik guruhlarda hamkorlikda ishlaydi, kurs tushunchalarini muhokama qiladi, amaliy ishlarni tahlil qiladi yoki mavzuga oid muammolarni hal qiladi.

3. Talabalar boshchiligidagi taqdimotlar va bahslar: Talabalar mavzuni tadqiq qiladilar, taqdimot yoki munozara pozitsiyasini ishlab chiqadilar va o'z ishlarini sinf bilan baham ko'radilar, munozaraga tengdoshlarini jalb qiladilar.

4. O'girilgan sinf modeli: Talabalar material bilan dastlabki tanishish uchun dars oldidan mashg'ulotlarni (masalan, videoma'ruzalarni tomosha qilish, topshiriqlarni o'qish) yakunlaydi, so'ngra sinf vaqtini guruh muhokamalari yoki muammoni yechish mashqlari kabi interfaol mashg'ulotlar uchun ishlatadi.

5. Xizmat ko'rsatish bo'yicha loyihalar: Talabalar ehtiyojlarni baholash, aralashuv dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish yoki ijtimoiy xizmatlar samaradorligini baholash kabi jamoaviy loyihalarda ishtirok etish orqali psixologik tamoyillarni qo'llaydi.

Psixologiyada interfaol ta'limning samaradorligini isbotlovchi dalillar

Ko'pgina tadqiqotlarda interfaol o'qitish usullarining psixologiya kurslarida talabalarning ta'lim natijalariga ta'siri o'rganildi. Umuman olganda, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, interfaol yondashuvlar talabalarning faolligini oshirish, bilimlarni saqlab qolish va tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun an'anaviy ma'ruzaga asoslangan o'qitishdan ko'ra samaraliroqdir. Psixologiya sohasi bo'yicha olib borilgan ko'plab tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, interfaol o'qitish usullarining an'anaviy ma'ruza yondashuvlariga qaraganda bir qator afzalliklari mavjud:

1. Talabalarning faollashuvini rag'batlantirish - Interfaol usullar talabalarni darsga faol jalb qilib, ularning o'z bilimlarini, fikrlarini va tajribalarini muhokama qilishlari, qo'llashlari va yanada chuqurlashtirish imkonini beradi. Bu esa oziqlantiruvchi va ma'noli o'rganish muhitini yaratadi.

2. Bilimlarni saqlash va mustahkamlash - Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalar interfaol faoliyatlar orqali o'rganilgan ma'lumotlarni uzoq muddatli xotiralarida yaxshiroq saqlab qolishlari mumkin. Bu esa o'rgangan bilimlarni keyinchalik qo'llash va takomillashtirish uchun muhimdir.

3. Tanqidiy fikrlash va muammolarni yechish qobiliyatlarini rivojlantirish - Interfaol usullar talabalarni tushunish va tahlil qilish, dalillarni baholash, muammolarni hal qilish kabi oliy darajadagi bilish jarayonlarini amalga oshirishga undaydi. Bu esa ularning umumiy kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Masalan, Freeman va boshqalarning meta-tahlili. (2014) sinfdagi mashg'ulotlar va munozaralar kabi faol o'rganish usullari imtihon samaradorligini oshirishga va STEM kurslarida, shu jumladan psixologiyada muvaffaqiyatsizlik darajasini kamaytirishga olib keldi. Xuddi shunday, Smit va Cardaciotto (2011) tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interaktiv ta'lim faoliyati bilan shug'ullanadigan psixologiya kursi talabalari ma'ruzaga asoslangan bo'limdagi talabalarga qaraganda kurs materialini yaxshiroq kontseptual tushunish va qo'llashni namoyish etdi.

Interfaol usullar o'quvchilarning psixologiyaga bo'lgan munosabati va tasavvurlarini oshirishi ham isbotlangan. Thistlethwaite va boshqalar. (2012) interaktiv, vaziyatga asoslangan o'quv faoliyatida ishtirok etgan tibbiyot talabalari yuqori darajada qoniqish bildirishgan va materialni an'anaviy ma'ruza formatidagi talabalarga qaraganda klinik jihatdan ko'proq ahamiyatga ega deb bilishgan.

Xulosa

Interfaol o'qitish usullarining bakalavriat psixologiyasi kurslariga integratsiyalashuvi talabalarning bilim olishi va faolligini sezilarli darajada oshirish imkoniyatiga ega. O'quvchilarni ko'rgazmali chiqishlar, muhokamalar va amaliy mashg'ulotlar orqali o'quv jarayoniga faol jalb etish orqali o'qituvchilar psixologik tushunchalarni chuqurroq tushunishga yordam beradi, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini yaxshilaydi va ijobiy o'quv muhitini ta'minlaydi. Psixologiya sohasi rivojlanishda davom etar ekan, interfaol pedagogikadan foydalanish talabalarni psixologik tamoyillarni real sharoitlarda qo'llashga tayyorlash uchun tobora muhim ahamiyat kasb etishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldashevich, Esonov Ziyodbek. "Craft Traditions Of Settled And Semi-Settled Residents Of The Fergana Valley (The End Of The 19th Century-The Beginning Of The 20th Century)." *Onomázein* 62 (2023): December (2023): 1952-1957.
2. Yuldashevich, Esonov Ziyodbek. "HISTORIOLOGY OF CRAFTSMANSHIP OF FERGANA VALLEY." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 711-713.
3. Эсонов, Зиёдбек Юлдашевич. "МИНГ СУЛОЛАСИ ВАКИЛИ ҲОЖИБИЙ ҲАЁТИ ВА ФАОЛИЯТИ ТАРИХИДАН." *Science Promotion* 4.1 (2023): 104-108.
4. Эсонов, Зиёдбек Юлдашевич. "ФАРФОНА ВОДИЙСИ ҚОРАҚАЛПОҚЛАРИ ҲУНАРМАНДЧИЛИК АНЪАНАЛАРИ." *Gospodarka i Innowacje*. 42 (2023): 603-606.
5. Yuldashevich, Esonov Ziyodbek. "ARTISANS USED FROM THE HISTORY OF UNITS OF WEIGHT MEASUREMENT." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 530-535.
6. Yuldashevich, Esonov Ziyodbek. "ON THE STUDY OF THE GENEALOGY OF THE RULERS OF THE MING DYNASTY." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 259-262.